

С. А. Вискушенко

м. Житомир

ЗАГАЛЬНІ ЕВОЛЮЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВНЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ФАХОВОЇ МОВИ ТВАРИННИЦТВА

Особливості будь-якої фахової мови насамперед залежать від рівня розвитку її термінології, яка складає її семантичне ядро, але вони не вичерпуються лише термінологічними характеристиками. Виходячи з того, що одна з найважливіших функцій мови – комунікативна, яка забезпечує спілкування в усіх сферах людської діяльності, можна припустити, що фахова мова у своєму розвитку багато в чому буде повторювати тенденції розвитку певної предметної галузі, яку вона обслуговує.

Загальновідомим є той факт, що будь-які суспільні зміни, а отже, і зміни відповідної галузі знання чи професійної діяльності, призводять до певних змін на мовному рівні. Спеціалізація знань, а отже, і поява першої фахової лексики починається в період праобщин (дородового суспільства). В археологічній періодизації це відповідає епосі кам'яного віку, а саме палеоліту, оскільки в цей період виникло багато спеціалізованих галузей знань і техніки обробки каменю, кістки, шкіри та дерева [4: 60]. Тваринництво є однією з найдавніших сфер людської діяльності. Вважається, що приручення та розведення перших тварин людиною розпочалося 12 тисяч років тому, хоча в цілому одомашнення відбувалось у неоліті, новокам'яному періоді. Обробка шкур скреблом з'явилась 300 тис. р. тому, обробка м'яса шляхом сушки на сонці, копчення, зберігання на морозі – 50-60 тис. р. тому, приручення вівці – 10, 5 тис. р. тому, кози – 9, 5 тис. р. тому тощо [5: 10-20]. Оскільки основною ознакою фахової лексики, на противагу загальноживаній, є тематична окресленість, то початок розвитку спеціальної лексики можна віднести до періоду, який передує початку історії власне науки. Але необхідно зауважити, що хоча вже в донауковий період почався процес спеціалізації окремих груп лексики, тому що саме в цей час почалася диференціація професійних галузей діяльності людства, ці лексичні одиниці не можна повною мірою назвати термінами в сучасному розумінні цього слова, бо вони ще не мали дефініцій. Можна зробити висновок, що сучасні фахові мови мають тривалу передісторію та розвивалися з народних знань про навколишнє середовище, практичних потреб людства, а отже, ґрунтуються на традиційній народній лексиці, тобто розвиток певних галузей діяльності людини призвів до появи фахової лексики.

Було зафіксовано три основні періоди розвитку мовних одиниць англійського тваринництва: 1) *донауковий* – з найдавніших часів до XIV сторіччя; 2) *протонауковий або ранньонауковий* – XIV-XV – XVIII сторіччя; 3) *науковий* –

XIX – XX сторіччя [4: 54-79]. Аналіз лексичного складу англійської фахової мови тваринництва доводить, що ця фахова мова не є виключенням. Для цього всю відібрану термінологічну лексику було опрацьовано за етимологічними словниками та встановлено дату її входження в англійську мову. До того ж, різні періоди відзначаються своїми лінгвістичними особливостями, які вважаємо за потрібне проаналізувати.

Перший період пов'язаний з формуванням і становленням базових понять тваринництва. Наголосимо, що кількість термінів цього періоду не є чисельною. Це обумовлено низьким рівнем розведення худоби внаслідок відсутності якісних знарядь праці та технологій виробництва, проживанням у суровому кліматі, постійними загарбницькими набігами. Другий період характеризується переходом від народних знань про навколишнє середовище до науки, тобто спеціалізація знань охоплює цілу низку професійних і громадських сфер. В Європі виникають вузькопрофесійні міські об'єднання ремісників, гільдії майстрів, які зберігали таємниці своєї майстерності [3: 25]. Таким чином, процеси спеціалізації знань, які розпочалися ще в донауковий період, продовжують своє розповсюдження. Отже, простежується тенденція до поглиблення та ускладнення цього процесу в міру професійної та соціальної диференціації суспільства. Переважна більшість термінологів (О. В. Борхвальдт (Фельде), С. А. Вискушенко, А. С. Герд, С. В. Гринев-Гриневич) вказує на те, що фахова лексика відповідного періоду представлена прототермінами [2; 3; 4]. Третій період пов'язаний передусім із сільськогосподарською революцією в Європі (XVIII сторіччя). Характерною рисою зазначеного періоду є те, що терміни використовуються не лише у вузькому колі спеціалістів, а й на виробництві, тобто стають надбанням великої кількості людей [4: 79]. За рахунок розвитку різних галузей знань, зростає потреба в нових термінологічних одиницях. Саме на цьому етапі відбувається інтенсивний темп кількісного зростання термінологічних одиниць.

Таким чином, можна зробити висновок, що формування англійської фахової мови тваринництва відбувається протягом багатьох сторіч і віддзеркалює весь складний процес розвитку означеної галузі знань і професійної діяльності, починаючи з приручення людиною перших тварин і до їхнього селекційного розведення та застосування генетичної модифікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Борхвальдт (Фельде) О. В. История терминоведения в теории и практике / О. В. Борхвальдт. – Красноярск: Красноярский пед. ун-т, 2001. – 148 с.
2. Вискушенко С. А. Фахова мова тваринництва : лінгвокогнітивний і комунікативно-функціональний аспекти (на матеріалі британського варіанта англійської мови) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / С. А. Вискушенко. – Херсон, 2012. – 267 с.
3. Герд А. С. Прикладная лингвистика / А. С. Герд. – СПб. : Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2005. – 268 с.

4. Гринев-Гриневиц С. В. Основы антрополингвистики (к лингвистическим основаниям эволюции мышления) : [учебное пособие] / С. В. Гринев-Гриневиц, Э. А. Сорокина, Т. Г. Скопюк. – М. : Компания Спутник, 2005. – 114 с.

5. Красота В. Ф. Разведение сельскохозяйственных животных / В. Ф. Красота, В. Т. Лобанов, Т. Г. Джапаридзе. – [3-е издание, переработаное и дополненное]. – М. : Агропромиздат, 1990. – 463 с.